

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет

№ 12, 2011

[Назад](#)

[Головн](#)

УДК 336.71

О. І. Скоробогач,

здобувач кафедри банківського менеджменту та обліку

Тернопільського національного економічного університету,

викладач кафедри фінансів та банківської справи Чортківського інституту підприємництва і бізнесу

АНАЛІЗ РЕГІОНАЛЬНОГО ПОЗИЦІЮВАННЯ МАЛИХ ТА СЕРЕДНІХ БАНКІВ В УКРАЇНІ

Анотація. У статті досліджено позиціонування малих та середніх банків в регіональній банківській структурі, залучаючи фі. системних банків. Здійснено аналіз ринкової позиції малих та середніх банків у регіонах середньої та низької концентрації банківських установ. Розглянуто явище залучення та вилучення ресурсів з регіонів через банківську систему та запропоновано введення нормативу обмеження вилучення фінансових ресурсів із регіонів.

Annotation. In article positioning of small and average banks in regional bank structure is investigated, involving branches of system banks. The analysis of a market position of small and average banks in regions of average and low concentration of bank establishments is carried out. The phenomenon of attraction and an exception of resources of regions through bank system is considered, and introduction of the specification of restriction of an exception of financial resources from regions is offered.

Ключові слова: конкурентне позиціонування, малі та середні банки, банківська система, залучення та вилучення ресурсів, ринкова позиція банку, регіони середньої та низької концентрації банківських установ.

Keywords: competitive positioning, small and average banks, bank system, attraction and an exception of resources, a market position bank, regions of average and low concentration of banking establishments.

Вступ. Сучасні умови ведення банківського бізнесу, поява нових ринкових ніш на ринку банківських послуг, впровадження нових банківських технологій обумовлюють підвищення конкуренції на грошово-кредитному ринку. За таких обставин банки змушені розширювати перелік власних операцій та послуг, підвищувати якість обслуговування з метою залучення більшої кількості клієнтів, збільшувати показники дохідності та прибутковості своєї діяльності в цілому. Посилюючи банківську конкуренцію, яка проявляється у суперництві між банками та іншими небанківськими фінансово-кредитними установами, банки прагнуть забезпечити провідні позиції окремих сегментах ринку банківських послуг, які у підсумку визначають загальну конкурентну позицію. В процесі конкурентної боротьби банки вирішують завдання конкурентного позиціонування, тобто вибір, здобуття і формування конкурентної позиції.

Дослідженням основних проблем сучасних банків у конкурентній боротьбі, методів управління конкурентоспроможністю банку, а також аналізом функціонального призначення конкурентної позиції банку для різних суб'єктів займалися українські вчені-економісти, такі як О.В. Васюренко, М.О. Кизим, О. Кириченко, С.М. Козьмець, В.С. Пономаренко, І.О. Спіцин, Н.М. Сушко, О.М. Тридід та ін. Однак, ними вивчались, переважно, проблеми конкурентної позиції банків та банківських продуктів ринкової банківської системи, тоді як вивчення проблем регіонального позиціонування малих та середніх банків залишалися поза їх увагою.

Постановка задачі. Мета статті полягає у визначенні поняття конкурентного позиціонування банку та дослідженні позиціонування малих та середніх банків у регіоні України.

Результати. На сьогодні в економічній літературі не сформувалася єдина точка зору на сутність „конкурентної позиції”. Одні автори під конкурентною позицією розуміють певну позицію суб'єкта господарювання відносно його конкурентів, інші – ототожнюють її із величиною ринкової частки того або іншого суб'єкта. В.П. Пономаренко, О.Тридід та М.Кизим визначають конкурентну позицію як місце суб'єкта господарювання на конкретних сегментах ринку зовнішнього середовища стосовно конкурентів [2]. Таке трактування можливе з погляду на позиціонування стосовно конкретних сегментів грошово-кредитного ринку – кредитного, депозитного, фондового валютного тощо. Але якщо розглядати конкурентне позиціонування стосовно ринку банківських послуг взагалі або в регіональному розрізі зокрема, то очевидно слід виходити із узагальненого показника, який би враховував конкретну позицію банків на всіх складових сегментах грошово-кредитного ринку, або його основних напрямків: депозитному, кредитному або результатів роботи банків – прибутковості, формування власного капіталу, обсягу активів тощо. Тому, конкурентне позиціонування має характеризуватися як досягнення певних результатів, які залежать як від частки ринку, так і від результатів роботи на ньому. Адже основна мета функціонування суб'єкта господарювання – прибутковості їх діяльності, яка визначається прибутковістю охопленого ними ринку (включаючи його сегменти). Стосовно банківської діяльності, означає забезпечення прибуткової роботи на ринку банківських послуг з огляду на залучення та формування клієнтської бази, яка залежить від привабливості банку. Адже залучаючи клієнтів для обслуговування, банки зорієнтовані перш за все на формування ресурсної бази та прибутковості їх розміщення на грошово-кредитному ринку: вкладів, кредитів, інвестицій тощо. Тобто основою конкурентного позиціонування банків є їх привабливість, що дозволяє залучати та формувати клієнтську базу, і таким чином дає можливість формувати ресурсну базу, розширювати асортимент та обсяги активів і відповідно збільшувати їх прибутковості [3].

Здійснюючи позиціонування малих та середніх банків, слід розпочати з їх участі в регіональній банківській структурі, залучаючи філії системних банків, адже в 10 регіонах України відсутні власні банки.

Результати міжрегіонального аналізу розвитку банківської системи показали наявність у ній суттєвих диспропорцій (табл. 1). Вони проглядаються у значній диференціації кількості банків – юридичних осіб, питомою вагою банків III та IV груп, розвиненістю філіальної мережі крупних банків, кількості населення на одну банківську установу.

Згідно поданої аналітичної інформації щодо питання нерівномірності розвитку банківської системи на території країни можна виділити п'ять груп регіонів [7].

До першої групи відносять регіони з найвищим рівнем розвитку банківської системи.

Станом на 01.01.11 р. переважну більшість діючих банків – юридичних осіб зареєстровано у Києві та Київській області (64%), із них банки III та IV груп займають 90%. Даному регіону притаманна значна кількість філій системних банків, що впливає на показник концентрації банківських установ відносно чисельності населення, проживає на даній території. На одну установу банку для обслуговування припадає близько 23 тис. населення. Тому при аналізі ринкового позиціонування малих банків недоцільно долучати до даного регіону інші з огляду, по перше – на наявність і пріоритетність системних банків, що значно ускладнюють конкуренцію малим та середнім банкам; по друге – на значну концентрацію філій системних банків, і по третє – динамічним та випереджуваним розвитком інституцій фінансового ринку – потужні фондові біржі, провідні інвестиційні інститутів, реєстраторів, зберігачів цінних паперів тощо.

Таблиця 1. Структура малих та середніх банків в розрізі регіонів країни (станом на 01.01.2011)*

№ з/п	Назва регіону (область)	К-ть працюючих банків	Питома вага банків-юридичних осіб	К-ть філій	К-ть банків III і IV груп	Питома вага банків III і IV груп (%)	К-ть банківських установ	К-ть населення (тис. осіб)	К-ть населення на 1 банківську установу
-------	-------------------------	-----------------------	-----------------------------------	------------	---------------------------	--------------------------------------	--------------------------	----------------------------	---

1	м.Київ та Київська область	112	63,64	77	86	77	189	4469,8	23650
2	Дніпропетровська	13	7,39	47	11	85	60	3333,2	55553
3	Донецька	11	6,25	81	9	82	92	4420,1	48045
4	Харківська	9	5,11	26	8	89	35	2739,4	78267
5	Одеська	9	5,11	46	6	67	55	2377,6	43229
6	Львівська	4	2,27	48	3	75	52	2526,4	48585
7	Полтавська	3	1,70	29	3	100	32	1479,9	46247
8	Чернігівська	3	1,70	17	3	100	20	1089,7	54485
9	Запорізька	3	1,70	15	3	100	18	1800,5	100028
10	АРК і Севастополь	2	1,14	38	2	100	40	2333,6	58340
11	Луганська	2	1,14	43	2	100	45	2286,7	50816
12	Сумська	2	1,14	21	2	100	23	1159,3	50404
13	Волинська	1	0,57	11	1	100	12	1034,4	86200
14	Івано-Франківська	1	0,57	19	1	100	20	1377,0	68850
15	Закарпатська	1	0,57	13	1	100	14	1244,5	88893
16	Рівненська	0	-	14	0	-	14	1151,5	82250
17	Вінницька	0	-	10	0	-	10	1634,1	163410
18	Житомирська	0	-	13	0	-	13	1279,8	98446
19	Кіровоградська	0	-	14	0	-	14	1003,6	71686
20	Миколаївська	0	-	23	0	-	23	1182,6	51417
21	Тернопільська	0	-	9	0	-	9	1080,9	120100
22	Херсонська	0	-	14	0	-	14	1086,8	77629
23	Хмельницька	0	-	13	0	-	13	1323,8	101831
24	Черкаська	0	-	27	0	-	27	1281,8	47474
25	Чернівецька	0	-	11	0	-	11	901,2	81927
	Всього	176	100	679	139	79	855	45598,2	53331

* розроблено автором за джерелом [4; 5; 6]

До другої групи банків слід занести регіони високого рівня розвитку: Дніпропетровську, Донецьку, Харківську та Одеську області. Регіони даної групи де поступають за рівнем розвитку банківської інфраструктури першій групі, але завдяки високому розвитку промисловості, швидкому розвитку підприємництва, дос високому рівню доходів населення утримується високий рівень попиту на природні ресурси і на надання банківських послуг, про що засвідчує значна кількість філіаль мережі (242 або 28 %) системних банків [5]. Для банківської системи даної групи притаманна наявність великих банків, які мають розгалужену мережу відділень і філії також надають широкий спектр банківських послуг та володіють здатністю оперативно й ефективно впроваджувати у банківську практику нові банківські продукти. Питт вага банків – юридичних осіб в даній групі – 5%-7%. Малі та середні банки даної групи відчувають значну конкуренцію зі сторони великих банків, адже їх питома в складає 67-89% всієї банківської системи регіонів групи.

До третьої групи зарахували Львівську, Полтавську, Чернігівську та Запорізьку області. Характерною особливістю даної групи є те, що малі та середні ба складають основу банківської системи регіону, разом з тим значну питому вагу в ній складають відділення та філії великих системних банків (50% загальної філіальної мере: Така розгалуженість філіальної частки говорить про привабливість даних регіонів з точки зору розвитку промисловості, сфери послуг, доходності населення. Щодо концентр: банківських установ, то на одну банківську установу припадає від 48 тис. до 100 тис. населення. Питома вага банків-юридичних осіб в даній групі складає близько 2 % ві, загальної кількості.

До четвертої групи - групи низької концентрації банків – юридичних осіб (1-2 банки) - належать АРК та Севастополь, Луганська, Сумська, Волинська, Іва Франківська та Закарпатська області. Особливістю даної групи є приграничне розташування, що зумовило транзит грузо-пасажиропотоків і відповідно банківс обслуговування. Відділення та філії системних банків займають 28 % всієї філіальної мережі [5]. Даній групі притаманна щільність концентрації банківських установ – 50 тис. населення на одну банківську установу. Відсутність банків I та II груп (крім Волинської області) говорить про стійкі позиції малих та середніх банків у розвитку регіс та їх конкурентоздатність із філіями системних банків.

Остання V група характеризується відсутністю банків-юридичних осіб та низьким рівнем фінансової інфраструктури. Діапазон концентрації філіальної мережі да групи – 47-163 тис. населення на одну філію. Практично всі регіони даної групи належать до регіонів депресивного розвитку економіки.

Зазначені диспропорції в регіональному розвитку банківської системи призвели до значного переміщення ресурсів між регіонами України (табл. 2). Залежно збільшення або зменшення фінансових ресурсів у регіоні внаслідок діяльності банківської системи, регіони України можна розділити на дві групи:

- 1) регіони-донори, з яких через банки вилучаються фінансові ресурси до інших регіонів;
- 2) регіони-отримувачі, що залучають фінансові ресурси з інших регіонів.

До першої групи (табл. 2), тобто групи-донорів, відносяться Львівська область (443 млн.грн.), Полтавська область (1502 млн.грн.), АРК і Севастополь (871 млн.гр Луганська (1630 млн.грн.) та Черкаська області (388 млн.грн.). В результаті такої ситуації виникає нехватка ресурсної бази банків у регіонах і практично призупиняєт кредитування юридичних та фізичних осіб. Така ситуація підштовхує до пошуку нових шляхів стабілізації руху фінансових ресурсів між регіонами. Один із ни підвищення ролі малих банків у фінансовому секторі регіонів.

Таблиця 2. Залучення (вилучення) фінансових ресурсів у регіон (з регіону) через банківську систему на кінець січня 2011р. млн.грн. *

№ з/п	Групи банків	Назва регіону (область)	Зобов'язання банків (млн.грн.)	Вимоги банків за кредитами (млн.грн.)	Залучення (+) вилучення (-) фінансових ресурсів у регіон (з регіону) через банки Групи V та IV	Коефіцієнт випередження групи V та IV
1	I	м.Київ та Київська область	174955	363749	188794	2,0791
2	II	Дніпропетровська	38041	104811	66770	2,7552
3		Донецька	41939	45765	3826	1,0912
4		Харківська	19184	28455	9271	1,4833
5		Одеська	20793	40441	19648	1,9449
6	III	Львівська	17265	16822	-443	0,9743
7		Полтавська	9748	8246	-1502	0,8459
8		Чернігівська	4014	4063	49	1,0122
9		Запорізька	13020	14458	1438	1,1104
10	IV	АРК і Севастополь	14129	13258	-871	0,9384
11		Луганська	9755	8125	-1630	0,8329
12		Сумська	4470	5570	1100	1,2461
13		Волинська	3946	8456	4510	2,1429
14		Івано-Франківська	5006	6997	1991	1,3977
15		Закарпатська	3101	5601	2500	1,8062
16	V	Рівненська	4130	4681	551	1,1334
17		Вінницька	3946	6238	2292	1,5808
18		Житомирська	3965	4259	294	1,0741
19		Кіровоградська	3472	3802	330	1,0950
20		Миколаївська	6257	8846	2589	1,4138
21		Тернопільська	4304	4731	427	1,0992

22	Херсонська	4451	6913	2462	1,5531
23	Хмельницька	5070	6442	1372	1,2706
24	Черкаська	6126	5738	-388	0,9367
25	Чернівецька	3036	4780	1744	1,5744

* – розроблено автором за джерелами [4]

Слід відзначити, що до кризи основними донорами були депресивні регіони та регіони низької концентрації банківських установ [8]. Явище вилучення фінансових ресурсів з регіону, і як правило, із депресивного, є небезпечним для економічного розвитку даного регіону, оскільки в результаті виникає брак коштів, потрібних інвестиційної діяльності, а це в свою чергу призводить до подорожчання ресурсів. Тому з огляду критичної межі вилучення коштів із регіонів з менш розвиненою фінансовою інфраструктурою, Національному банку України слід регулювати даний процес через аналіз коефіцієнтів випередження:

$$K_{\kappa} = \frac{\sum K}{\sum S};$$

де $\sum K$ – сума кредитних вкладень у розвиток економіки регіону;

$\sum S$ – сума всіх зобов'язань у банківські установи регіону.

Запровадження нормативу обмеження вилучення ресурсів повинно супроводжуватися і низкою економічних заходів. Зокрема, сприяння розвитку регіональним банків-юридичних осіб, їх тісна співпраця з місцевими органами влади.

На сьогодні, оцінюючи позиціонування малих та середніх банків в економічному розвитку регіонів, слід зазначити, що в регіонах I та II груп, де малі та середні банки займають від 67 % до 89%, спостерігається значна їх конкуренція із столичними та великими банками I та II груп, які проводять достатньо агресивну політику щодо позиціонування на ринку банківських послуг завдяки найбільшій питомій вазі капіталу в банківській системі (81 % станом на 01.01.2011р.) та зобов'язань – (85 % станом на 01.01.2011 р.) і як наслідок – питомій вазі активів – 84,8 %. Тому, позиціонування малих та середніх варто проводити в тих регіонах, де вони відіграють визначальну роль щодо їх питомої ваги в регіональній банківській системі, окрім звісно регіонів, де банки-юридичні особи – відсутні. В останніх відбувається конкурентна боротьба між філіями великих системних банків. Перед менеджерами вище керівництво банку ставить два завдання – частка ринку та прибутковість. Ці завдання взаємопов'язані, перше завдання визначає друге. Утримуючи та нарощуючи обсяги діяльності і частку регіонального ринку, банки, в основному, можуть не пережити і прибутковість бізнесу за умови збалансованої тарифної і процентної політики. Мінімальна ж втрата частки ринку позначається на прибутковості. Тобто, частка в різних сегментах банківського ринку як своя, так і найближчих конкурентів, є визначальним фактором роботи банку в регіоні. Через це, позиціонування малих та середніх банків у групі середньої (III група банків) та низької концентрації (IV група) банків регіонів України проведено по обсягу чистих активів та зобов'язань, при цьому виділивши структуру зобов'язань кошти юридичних та фізичних осіб.

Порівнюючи позиціонування малих та середніх банків в двох групах регіонів, слід зазначити, що у групі середньої концентрації банківських установ власні малі та середні банки займають провідні позиції. Так, в даній групі місцеві банки контролюють від 42 до 95 % чистих активів, в тому числі, від 13 до 70 % кредитного портфелю місцевої промисловості та незначну частку (в середньому по групі 9,7%) населення (табл. 3). Значно вплинули на позиціонування місцевих банків щодо кредитування населення та склали помітну конкуренцію на даному ринку філіали великих банків, що позначилося на процентній політиці, щодо якої місцеві банки не змогли забезпечити відповідну конкуренцію.

Таблиця 3. Питома вага ринкової позиції малих та середніх банків в регіонах середньої та низької концентрації банківських установ станом на 01.01.11 р.

Групи регіонів	Назва регіону (область)	Кількість банківських установ		Питома вага чистих активів власних банків у банківській системі регіону	Питома вага кредитного портфеля власних банків		Питома вага чистих зобов'язань власних банків	Питома вага коштів суб'єктів господарювання у зобов'язаннях власних банках	Питома вага коштів фізичних осіб власних банків	
		всього банків	власні банки III та IV груп		юридичних осіб	фізичних осіб			на вимогу	строкові
Середньої концентрації	Львівська область	52	3	42	13,2	18,4	19,3	2,8	0,7	2,7
	Полтавська область	32	3	49,2	30,1	3,9	18,9	6,9	2,1	8,0
	Чернігівська область	20	3	95,8	70,2	8,9	42,0	8,8	3,5	19,8
	Запорізька	18	3	49,5	26,0	3,9	25,2	16,9	3,2	10,4
Низької концентрації	АРК	40	2	19,4	6,3	2,9	6,7	2,5	0,6	2,5
	Луганська	45	2	34,8	5,5	3,0	4,8	1,7	0,5	2,1
	Сумська	23	2	16,7	14,1	4,8	8,4	1,5	10,0	3,9
	Волинська	12	1	17,1	18,9	4,7	16,4	4,8	1,3	8,3
	Івано-Франківська	20	1	0,3	3,8	18,3	12,4	2,1	0,4	7,2
	Закарпатська	14	1	60,2	18,7	5,8	22,9	2,7	3,2	7,7

* – розроблено автором за джерелами [4; 5; 9; 10; 11]

Місцеві банки даної групи контролювали п'яту частину чистих зобов'язань (від 18,9 % у Полтавській області до 25,2 % в Запорізькій області), а в Чернігівській області місцеві банки контролювали 42,0 % чистих зобов'язань, що свідчить про тісну співпрацю із суб'єктами господарювання регіону та населенням. Питома вага коштів суб'єктів господарювання у залучених коштах складає від 2,8% до 16,9% залучених в регіоні ресурсів, а середні по групі кредитні вкладення даному суб'єкту ринку – 8,8%. Варто відмітити, що в даній групі чітко прослідковується лідер серед місцевих банків як по формуванню ресурсної бази, так і по їх розміщенні – це банк „Демарк”. Напевне саме його позиціонування відносно регіону визначається не тільки і не стільки розміщенням центрального офісу, а професіоналізмом менеджерів, які і здійснюють напрацювання стосовно клієнтської бази, а також у активному прорості показників, що дають змогу конкурувати як із власними банками, так і з філіями великих систем банків. Адже дирекції чи філії великих банків фактично функціонують як самостійні банківські установи з власною ресурсною та кредитною політиками, рекламно-підтримкою і іншими складовими звичайної діяльності банків.

В регіонах із низькою концентрацією банківських установ на власні місцеві банки, серед позиційованих показників, приходить незначна питома вага. Так, питома вага чистих активів місцевим банкам належить в середньому по групі 21,3 % з діапазоном від 0,3 % у Івано-Франківській області та до 60,2% у Закарпатській області. Приблизно така сама картина і по показнику концентрації кредитного портфеля – однозначного лідерства місцевих банків немає. Питома вага власних банків у формуванні кредитного портфеля регіону в середньому по групі юридичних осіб складає близько 10,6% і по групі фізичних осіб – 5,8%. Особливістю позиціонування місцевих банків дає групи є не тільки і не стільки їх робота на місцевих (регіональних) ринках, непрофесіоналізм менеджерів, а, очевидно, слабкий промисловий розвиток самого регіону значить і слабкий інтерес зі сторони великих системних банків, які цікавляться переважно корпоративними клієнтами та відсутність широкої філійної мережі місцевих банків. Тому саме таким банкам необхідно надавати на обслуговування різні регіональні програми та місцеві бюджети. Проте, внаслідок прийняття Постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2011 року № 6 „Про затвердження Порядку розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів на вкладних рахунках у банках” б визначено, що однією з умов розміщення тимчасово вільних бюджетних коштів у банках буде наявність статутного капіталу понад 10 млрд. грн. [12]. Тобто за дані Національного банку України станом на 01.01.2011 року цим вимогам відповідали лише два державних банки: Укресімбанк (16,394 млрд.грн.) та Ошадбанк (13,892 млрд.грн.) [11]. Таким чином, малі та середні банки виявилися не тільки позбавлені можливості обслуговувати місцеві бюджети у регіоні їх розташування, але й можливість більш ефективного розміщення та отримання додаткових доходів.

Висновки. Отже, в результаті проведеного дослідження регіонального позиціонування малих та середніх банків в Україні можна зробити висновок, що позиціонування малих та середніх банків в регіонах визначається ступенем розвитку місцевої клієнтської, професіоналізмом менеджерів в примноженні та утриманні конкурентних позицій місцевих ринках, інвестиційною привабливістю регіону, його перспективою економічного розвитку. Поряд з цим, проведений аналіз показав, що регіональні малі та середні банки складають гідну конкуренцію філіалам великих банків і займають при цьому лідируючі позиції. Таким чином, на регіональні малі та середні банки слід покласти основні надії у перспективах розвитку регіонів, оскільки їх діяльність має певні переваги над діяльністю філій та відділень великих банків інших регіонів: по-перше, місцеві банки зацікавлені у розвитку економіки регіону, адже вони повністю економічно від нього залежні (існує міцний кореляційний зв'язок між обсягом кредитного портфеля та зобов'язаннями місцевим клієнтам внаслідок обмеженої філійної мережі місцевих банків); по-друге, тісно працюючи з місцевою клієнтурою, малі та середні банки призводять до „вимивання” коштів із регіону; по-третє, для утримання та примноження клієнттури, місцеві банки тісно співпрацюють із визначеною клієнтурою, а у роботі нею застосовують індивідуальний підхід; по-четверте, ці банківські установи добре знають місцеву клієнттуру та враховують її при роботі на різних сегментах банківського ринку.

Література:

1. Н.М. Сушко Функціональне призначення конкурентної позиції банку / [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://dspace.uabs.edu.ua/bitstream/123456789/447/Syshko_PP_Article_2003_T7.pdf
2. Пономаренко В.С., Тридід О.М., Кизим М.О. Стратегія розвитку підприємства в умовах кризи.–Х.:ВД „ІНЖЕК”, 2003.–328 с.
3. Глінський Є.Г. Критерії конкурентних позицій банків у контексті забезпечення конкурентоспроможності банківських продуктів / Є.Г. Глінський // Актуальні проблеми економіки.–2010.–№6.–С.209-214.
4. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/>
5. Довідник банківських установ України / [Електронний ресурс] .-Режим доступу: <http://nbuportal.bank.gov.ua/control/bankdict/banks>.
6. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
7. Фабер С., Карчева Г. Фінансовий стан та основні проблеми в діяльності банків у 2004 році / С. Фабер, Г. Карчева // Вісник Національного банку України. – 2005. – № 3 (10) С. 9-18.
8. Другов О.О. Політика регіонального розвитку банківської системи України / О.О. Другов // Вісник Української академії банківської справи.–2006.–№ 1(20).–С.54-59.
9. Структура активів банків України за станом на 01.01.2011 р. (у розрізі банків) // Вісник Національного банку України. – 2011. – № 3 (181). – С. 48-53.
10. Структура зобов'язань банків України за станом на 01.01.2011 р. (у розрізі банків) // Вісник Національного банку України. – 2011. – № 3 (181). – С. 54-59.
11. Структура власного капіталу банків України за станом на 01.01.2011 р. (у розрізі банків) // Вісник Національного банку України. – 2011. – № 3 (181). – С. 60-65.
12. Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2011 року №6 „Про затвердження Порядку розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів на вкладних (депозитних) рахунках у банках”.

Стаття надійшла до редакції 15.12.2011

ТОВ "ДКС Центр"